

16. ROZVIAZANIE ŠTYROCH ANJELOV / ŠIESTE ZATRÚBENIE

(Zjavenie Jána 9,14-20)

(3.videnie. Sedmopečatná kniha. Otvorenie siedmej pečate. Trúbenie šiesteho anjela. Oheň zničí tretinu nekajúcnikov)

*

Zatrúbil šiesty anjel a od štyroch rohov zlatého oltára (odkaz na *Rozlomenie siedmej pečate*: 8,3) **pred Bohom počul som** (Ján) **hlas** (Boha), **ktorý hovoril šiestemu anjelovi, majúcemu trúbu: Rozviaž štyroch anjelov, zviazaných pri veľkej rieke Eufkrat** (podobne Ezechiela 38; paralela ku kapitole *Štyria anjeli chránia strom života*; 7,1-3; paralela k apokryfu 1Henochova 56; hranice Rímskej ríše). **A boli rozviazaní tí štyria anjeli** (démoni, zlí duchovia), **pripravení na túto hodinu, deň, mesiac a rok** (štvornásobné spresnenie času; podobne Numeri 1,1; Zachariáš 1,7; Aggeus 1,15; 1Henochova 66,1), **aby pobili tretinu ľudí. Počet ich jazdy bol dve myriady myriád** (nepredstaviteľná sila zlých duchov; podobne Daniel 7,10 > Zjavenie 5,11); **počul som ich počet. Kone a jazdcov na nich som videl vo videní takto: mali ohnivé hyacintové a žltosírové panciere, hlavy koní boli ako hlavy levov a z ich tlám vychádzal oheň, dym a síra** (pekelný pôvod bytostí; pozri Zjavenie 14,10). **Tie tri pliahy: oheň, dym a síra** (podobne Genesis 19,24-28 > Jób 41,11-13) **...vyhubili tretinu ľudí. Sila koní totiž bola v ich tlamách a chvostoch, lebo ich chvosty boli podobné hadom, mali hlavy a nimi škodili... ostatní ľudia, ktorých tieto pliahy nevyhubili, nekajali sa zo skutkov svojich rúk a neprestali sa klaňať démonom ani zlatým, strieborným a medeným, kamenným a dreveným modlám** (hriech modloslužobníctva; odkaz na Deuteronomium 4,28 > Jeremiáša 1,16; 25,6; 32,20 > Izaiáša 2,8 > Micheáša 5,12 > Daniela 5,13 > Žalm 135,15-17; podobne 1Henocha 99,7 > Judit 11,4 > Sibyline veštby 5,80), **ktoré nemôžu ani vidieť, ani počuť, ani chodiť** (smiešne obrazy falošných a bezmocných bohov). **A nerobili pokánie ani za svoje vraždy, ani za svoje čary** (mágia - častý prejav ľudovej zbožnosti východného Stredomoria), **ani za svoje smilstvo, ani za svoje krádeže** (hlavné mravné prehršky z Exodu 20,13 > Matúš 5,21-27; kritika smeruje k symbolickým dvom tretinám, ktoré nepostihli pliahy piatej poľnice).

Vo výtvarnom umení námet zobrazuje jazdcov, anjelov smrti, nazývaných tiež anjeli od Eufkratu, ako ich pozoruje Boh z neba alebo trónu (Dürer). Anjeli zabíjajú s vytasenými mečmi pápeža, cisára aj plebejcov. Rozlíšiť anjelské postavy tohto námetu od štyroch *Apokalyptických jazdcov a Štyroch anjelov chrániacich strom života* je možné iba podľa vzhľadu koní, lebo spoločným motívom je zabíjanie tých istých postáv. K námetu Rozviazania štyroch anjelov patrí Dürerov siedmy grafický list *Trestajúci anjeli*, v ktorom popri štyroch zemských vetroch v podobe fúkajúcich hláv v rohoch oltára a trúbiacom anjelovi sú zobrazení jazdci na koňoch s levími hlavami.

*

Jazdci zo 6.trúbenia sú zvláštnymi démonickými bytosťami, podobne ako kobyľky z predošlého výjavu. Pripomínajú anjelov zhubcov zadržavajúcich zemské vetry (7,1-3), ale líšia sa od nich podstatným rysom: tentoraz ide o démonické sily, ktoré Boh využíva ako

nástroj svojho hnevu. Prichádzajú ako druhé beda (prvým boli kobyľky) ohlásené orlom vo verši 8,13. Tentoraz nestoja v rohoch zeme (neprichádzajú zo všetkých strán) ako anjelskí zhubcovia, ale blížia sa z Východu, od Eufratu, kde boli hranice Rímskej ríše.

Podoba jazdcov a koní má v sebe prvky babylonských, perzských a antických monštier (asýrsky lamassu - zmes býčieho alebo levieho tela s fúzatou hlavou; grécka Chiméra - zmes leva, kozy, draka a s hada), ale zároveň čerpá z biblickej a židovskej apokalyptickej literatúry (Zachariáš 9,13-14; 1 Henochova 56,5-6; Jób 41,11-13; obluda *Leviatan chrliaca oheň a síru; pozri kapitola *Peklo*). Jazdci bojujú dychom svojich úst a ich kone majú ničivú moc v chvostoch, čím sa podobajú na drakov. Ich sila a účinok je v znamení trojky: oheň, dym, síra; tretina zabitých.

Zmienka o **Eufratu**, odkiaľ jazdci prichádzajú, sa všeobecne chápe ako narážka na *Partov, ktorí na Východe susedili s Rímskou ríšou. Ich päťstoročné dejiny (250 pr.Kr. - 224 po Kr.) boli v znamení neustálych vojen, najprv s helenistickými *Seleukovcami a neskoršie s Rimanmi. Židia nového letopočtu dúfali, že Partovia zničia nenávidenú Rímsku ríšu, a zdá sa, že apokalyptik Ján na túto nádej reagoval. Pre Partov hovorí aj pasáž (4) z apokryfnej Ezdrášovej apokalypsy, ktorá vznikla v rovnakom čase ako Jánovo Zjavenie. Verše sú veľmi podobné Jánovým: „Bolo počuť hlas: majú byť uvoľnení štyria králi, ktorí sú spútaní na veľkej rieke Eufrat, a tí zničia tretinu ľudí“.

Odporcovia hypotézy, že ide o Partov, argumentujú bielou farbou partských zástav, ktorá nesúhlasí s fialovožltou farbou pancierov jazdcov Zjavenia. Ďalší pripomínajú, že Eufrat (16,12) a Babylon (16,19; 17,5; 18,10; 18,21) symbolizujú v Zjavení Rím a pohanstvo (Rímska ríša Jánovej doby siahala k rieke Eufrat).

Nemecký teológ a komentátor Apokalypsy Johann Albrecht Bengel (†1752) mieril do budúcnosti a v jazdcoch hľadal stredovekých Saracénov (väčšinu života strávili na koňoch, niektorí kalifovia si dávali prímerie levy). Veľkosť skazy jazdcov Zjavenia prirovnáva Bengel ku skutkom kalifa Omara (Umar ibn al Chattáb, †644, za desať a pol roka svojej vlády dobyl 36 tisíc kresťanských a pohanských miest v Sýrii, Perzii a Egypte).

Dve **myriady myriád** vojakov démonického vojska v službách Božieho hnevu sa rovnajú 200 miliónom (t.j. 20 000 x 10 000). Toto množstvo odkazuje na hodnotu (skôr symbolickú ako matematickú) gréckej číslovky **myriada**. Pre starých Grékov znamenalo 10 tisíc nepredstaviteľne vysoké číslo a jeho mocnina bola používaná na vyjadrenie nekonečna (podobne Genézis 13,16; 15,5; Deuteronomium 33,2; 33,17; Židom 12,22; Júdov 14). Dvojnásobok myriady - dvadsať tisíc - bol posledným číslom, pre ktorý mali starozákonní Izraeliti vlastný výraz. Dve myriady démonických síl sú ale ničím proti myriade myriád anjelského *chóru, ktorý adoruje boha Krista (pozri kapitola *Apokalyptický baránok*; 5,11).

Vysoké čísla spôsobujú bádateľom značné ťažkosti. Sem patria i zdanlivo (podozrivo) presné údaje (1656, 2262, 1307, 969, 720 atď.), ktoré sa objavujú najmä v grécky písanej Biblii, Septuaginte, v súvislosti s obdobím po stvorení sveta, vekom patriarchov, počtom bojovníkov a zabitých nepriateľov po odchode z Egypta. Rovnako je tomu v Novom zákone (144 000, 1260, 666; pozri kapitola *Mučeníci volajú po odplate, Zmeranie Božieho chrámu, Šelma zemská a morská*). Vznikla celá škála rôznych výkladov týchto čísiel. Bádania tvrdia, že

Židia používali desaťtisícové číslice iba na označenie neurčito veľkého počtu (Kazateľ 6,3; Numeri 3,43; Deuteronomium 32,30; Leviticus 26,8; Sudcov 5,8 atď.). Zmysel týchto veličín bol podmienený ich kombináciou s magickým číslom 1000 (hebr. 'elep). Podľa niektorých názorov konečné “veľké číslo“ mohlo byť tiež výsledkom opisovania textov, dodatočného výkladu a prepočítavania.

TRESTAJÚCI ANJELI (1497 – 1498) ALBRECHT DŮRER

GRAFICKÝ LIST Z CYKLU APOKALYPSA

POSLEDNÉ POĽNICE (1627 - 1628) MATTHIAS MERIAN

MEDIRYTINA